

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/212804,80-rocznica-podpalenia-archikatedry-gnieznienskiej-przez-Armie-Czerwona.html>
27.02.2026, 23:08



80. rocznica podpalenia archikatedry gnieźnieńskiej przez Armię Czerwoną

23 stycznia 2025 r., w Gnieźnie w 80. rocznicę podpalenia archikatedry gnieźnieńskiej przez Armię Czerwoną, przypomnieliśmy o sowieckim barbarzyństwie. Uroczystości z udziałem zastępcy prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr. Mateusza Szpytmy rozpoczęły się Mszą świętą w intencji osób, które ratowały i odbudowywały katedrę.

23.01.2025

Przywołując zbezczeszczenie katedry przez okupanta niemieckiego i późniejsze podpalenie przez żołnierzy Armii Czerwonej, dr Mateusz Szpytma zaznaczył rolę IPN:

- Musimy sobie dziś odpowiedzieć czy chcemy, aby ci, którzy doprowadzili do tego zniszczenia nadal byli na cokołach. Instytut Pamięci Narodowej, zwłaszcza pod kierownictwem prezesa dr. Karola Nawrockiego, stara się żeby ci, którzy mordowali, niszczyli nasze dziedzictwo, nie byli już nigdy tymi, przed których pomnikami schyla się głowę. Mamy prawdziwych bohaterów, którym powinniśmy oddawać cześć.

W Centrum Edukacyjno-Formacyjnym uczestnicy obchodów obejrzeli film „Podpalenie katedry gnieźnieńskiej” w reżyserii Piotra Robakowskiego oraz mieli okazję wysłuchać wykładów na temat wydarzeń rozgrywających się w Wielkopolsce w 1945 roku. O roli archikatedry dla gnieźnian mówił poprzedni wieloletni proboszcz katedry gnieźnieńskiej ks. Jan Kasprowicz.

Dr Marek Szczepaniak, były kierownik gnieźnieńskiego oddziału Archiwum Państwowego w Poznaniu, w swoim wystąpieniu „»Wyzwolenie po sowiecku«. Żołnierze Armii Czerwonej na Ziemi Gnieźnieńskiej w 1945 roku” opowiedział o tym, jak wielokrotnie zmieniano narrację o podpaleniu katedry. Natomiast Tomasz Cieślak, historyk z Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu, zaznaczył, że żołnierze sowieccy pojawili się na terenach Wielkopolski nie po to, aby teren ten wyzwolić, ale była to sytuacja, kiedy jeden okupant został zastąpiony przez drugiego. Na koniec głos zabrał poseł Zbigniew Dolata, jeden z pomysłodawców zorganizowania wydarzenia, który przypomniał, że to dopiero znalezienie zdjęć Juliana Śmieleckiego potwierdziło, że to żołnierze sowieccy byli odpowiedzialni za podpalenie katedry. Na sali była również obecna rodzina Floriana Piaseckiego, naocznego świadka wydarzeń sprzed 80 lat.

Organizatorami uroczystości byli: Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu, Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie i Centrum Edukacyjno-Formacyjne w Gnieźnie. Patronat nad wydarzeniem objął Prymas Polski Arcybiskup Wojciech Polak.

* * *

Podpalenie gnieźnieńskiej katedry przez sowieckich żołnierzy było wydarzeniem bez precedensu, doskonale pokazującym stosunek „wyzwoliciele” do polskiej kultury i dziedzictwa narodowego. Sowietom świadomie zniszczyli to niezwykle ważne miejsce dla polskiej historii i tożsamości, w którym spoczywają szczątki świętego Wojciecha i gdzie został koronowany pierwszy król Polski. Jak zaznacza Marek Szczepaniak, w dotychczasowej historiografii podawano różne sposoby

podpalenia katedry, wskazując tym samym na różnych sprawców. Dziś z całą pewnością wiemy, że wydarzenia miały zupełnie odmienny przebieg, a przywoływane narracje były kłamstwami komunistycznej propagandy, która winę za te wydarzenia zrzucała na Niemców.

[„Podpalenie katedry gnieźnieńskiej” – film dokumentalny](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Rocznica